

Briselē, 20.5.2020.
COM(2020) 525 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

**par Slovākijas 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes
atzinumu par Slovākijas 2020. gada stabilitātes programmu**

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Slovākijas 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Slovākijas 2020. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2019. gada 17. decembrī pieņēma gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģiju, tādējādi uzsākot 2020. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Komisija 2019. gada 17. decembrī uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Slovākija nebija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu “Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku”.
- (2) 2020. gada ziņojums par Slovākiju² tika publicēts 2020. gada 26. februārī. Tajā bija izvērtēts, kā Slovākija īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2019. gada 9. jūlijā³, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc iepriekšējos gados pieņemtajiem ieteikumiem, un Slovākijas progress virzībā uz stratēģijas “Eiropa 2020” valsts mērķu sasniegšanu.

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² SWD(2020) 524 final.

³ OV C 301, 5.9.2019., 117. lpp.

- (3) 2020. gada 11. martā Pasaules Veselības organizācija oficiāli pasludināja Covid-19 uzliesmojumu par pasaules mēroga pandēmiju. Tā ir nopietna sabiedrības veselības ārkārtas situācija, kas skar iedzīvotājus, sabiedrību kopumā un ekonomiku. Tā pakļauj valstu veselības sistēmas smagai spriedzei, rada traucējumus globālajās piegādes ķēdēs, nestabilitāti finanšu tirgos un patērētāju pieprasījuma satricinājumus un negatīvi ietekmē dažādas nozares. Tā apdraud cilvēku darbvietas un ienākumus un uzņēmumu darbību. Tā ir izraisījusi ievērojamu ekonomikas satricinājumu, kam jau ir nopietnas sekas Eiropas Savienībā. Komisija 2020. gada 13. martā pieņēma paziņojumu⁴, kurā aicināja koordinēt rīcību, reaģējot uz krīzi ekonomikā, un iesaistīt visus dalībniekus valstu un Savienības līmenī.
- (4) Vairākas dalībvalstis ir izsludinājušas ārkārtas stāvokli vai ieviesušas ārkārtas pasākumus. Ārkārtas pasākumiem vajadzētu būt stingri samērīgiem, nepieciešamiem, ierobežotiem laikā un saskaņā ar Eiropas un starptautiskajiem standartiem. Turklāt uz tiem būtu jāattiecinā demokrātiskā pārraudzība un iespēja tos neatkarīgi pārskatīt tiesā.
- (5) 2020. gada 20. martā Komisija pieņēma paziņojumu par Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšanu⁵. Šī klauzula, kuru veido Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 1. punkts, 6. panta 3. punkts, 9. panta 1. punkts un 10. panta 3. punkts un Regulas (EK) Nr. 1467/97 3. panta 5. punkts un 5. panta 2. punkts, atvieglo budžeta politikas koordināciju nopietnas ekonomikas lejupslīdes laikā. Komisija savā paziņojumā puda Padomei viedokli, ka pašreizējos apstākļos, ņemot vērā paredzamo nopietno ekonomikas lejupslīdi Covid-19 uzliesmojuma dēļ, ir pieļaujams iedarbināt šo klauzulu. Dalībvalstu finanšu ministri 2020. gada 23. martā piekrita Komisijas novērtējumam. Vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšana ļauj uz laiku atkāpties no korekcijām vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai, ja tas neapdraud fiskālo stabilitāti vidējā termiņā. Attiecībā uz korektīvo daļu Padome uz Komisijas ieteikuma pamata var arī nolemt pieņemt pārskatītu fiskālo trajektoriju. Vispārējā izņēmuma klauzula neaptur Stabilitātes un izaugsmes pakta paredzētās procedūras. Tā ļauj dalībvalstīm atkāpties no budžeta prasībām, kas tiktu piemērotas parastā situācijā, un vienlaikus dod iespēju Komisijai un Padomei veikt vajadzīgos politikas koordinācijas pasākumus pakta ietvaros.
- (6) Ir jāturpina pasākumi, lai ierobežotu un kontrolētu pandēmijas izplatīšanos, stiprinātu valstu veselības sistēmu noturību, mazinātu sociālekonomiskās sekas, izmantojot atbalsta pasākumus uzņēmumiem un mājsaimniecībām, un nodrošinātu pienācīgus veselības un drošības apstākļus darbavietā nolūkā atsākt saimniecisko darbību. Savienībai būtu pilnībā jāizmanto dažādie tās rīcībā esošie instrumenti, lai atbalstītu dalībvalstu centienus minētajās jomās. Vienlaikus dalībvalstīm un Savienībai būtu jāsadarbojas, sagatavojot pasākumus, kas vajadzīgi, lai atjaunotu mūsu sabiedrības un ekonomikas normālu darbību un ilgtspējīgu izaugsmi, citstarp integrējot zaļo pārkārtošanos un digitālo pārvēidi un mācoties no krīzes laikā gūtās pieredzes.
- (7) Covid-19 krīze ir apliecinājusi, ka vienotais tirgus ir pietiekami elastīgs, lai spētu pielāgoties ārkārtas situācijām. Tomēr, lai nodrošinātu ātru un vienmērīgu pāreju uz atveseļošanas posmu, preču un pakalpojumu brīvu apriti un darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, ir jāatceļ steidzamie ārkārtas pasākumi, kas kavē vienotā tirgus normālu darbību, tiklīdz tie vairs nav nepieciešami. Pašreizējā krīze ir parādījusi nepieciešamību pēc krīzes gatavības plāniem veselības nozarē, kuri jo īpaši ietver uzlabotas iepirkuma stratēģijas, dažādotas piegādes ķēdes un pirmās nepieciešamības

⁴ COM(2020) 112 final.

⁵ COM(2020) 123 final.

preču stratēģiskas rezerves. Tie ir galvenie elementi, uz kuru pamata tiks izstrādāti plašāki krīzes gatavības plāni.

- (8) Savienības likumdevējs jau ir grozījis attiecīgos tiesiskos regulējumus⁶, lai ļautu dalībvalstīm mobilizēt visus neizmantotos līdzekļus no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem nolūkā novērst Covid-19 pandēmijas ārkārtas sekas. Minētie grozījumi nodrošinās papildu elastīgumu, kā arī vienkāršotas un racionalizētas procedūras. Lai mazinātu spiedienu uz naudas plūsmu, dalībvalstis arī var 2020.–2021. grāmatvedības gadā izmantot 100 % līdzfinansējuma likmi no Savienības budžeta. Slovākija tiek mudināta pilnībā izmantot šīs iespējas, lai palīdzētu personām un nozarēm, ko šīs problēmas skar visvairāk.
- (9) Paredzams, ka pandēmijas sociālekonomiskās sekas reģionos izpaudīsies nevienādi, jo tiem ir dažādi specializācijas modeļi un infrastruktūras trūkumi. Tas ir saistīts ar reģionālo atšķirību palielināšanās būtisku risku Slovākijā, jo īpaši starp galvaspilsētu un Slovākijas rietumu daļu, no vienas puses, un Slovākijas austrumu un dienvidaustrumu daļu, no otras puses. To papildina risks, ka uz laiku izirs konverģences process starp dalībvalstīm, tāpēc pašreizējā situācijā ir vajadzīga mērķtiecīga politiska atbildes reakcija.
- (10) Slovākija savu 2020. gada valsts reformu programmu un 2020. gada stabilitātes programmu iesniedza 2020. gada 18. maijā. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.
- (11) Slovākija šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā.
- (12) Padome 2018. gada 13. jūlijā ieteica Slovākijai 2019. gadā nodrošināt, lai valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma temps⁷ nepārsniegtu 4,1 %, kas atbilst gada strukturālajai korekcijai 0,5 % apmērā no IKP. Komisijas vispārējais novērtējums apstiprina būtisku novirzi no ieteiktajām korekcijām vidēja termiņa strukturālā mērķa sasniegšanai 2019. gadā un 2018. un 2019. gadā, aplūkojot abus kopā. Tomēr, ņemot vērā vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšanu, turpmāki pasākumi saskaņā ar būtiskas novirzes procedūru Slovākijai nav pamatoti.
- (13) Valdība savā 2020. gada stabilitātes programmā plāno, ka nominālā bilance pasliktināsies no deficīta, kas bija 1,3 % no IKP 2019. gadā, līdz deficītam 8,4 % apmērā no IKP 2020. gadā. Prognozēts, ka deficīts samazināsies no 4,9 % no IKP 2021. gadā līdz 3,7 % no IKP 2022. gadā un līdz 2,9 % no IKP 2023. gadā. Vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2019. gadā bija samazinājusies līdz 48 % no IKP, taču saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu ir paredzams, ka 2020. gadā tā

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/460 (2020. gada 30. marts), ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013 un (ES) Nr. 508/2014 attiecībā uz īpašiem pasākumiem, kas nepieciešami, lai piesaistītu investīcijas dalībvalstu veselības aprūpes sistēmās un citos to ekonomikas sektoros, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu (OV L 99, 31.3.2020., 5. lpp.), un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/558 (2020. gada 23. aprīlis), ar ko Regulas (ES) Nr. 1301/2013 un (ES) Nr. 1303/2013 groza attiecībā uz īpašiem pasākumiem, lai nodrošinātu ārkārtas elastību Eiropas strukturālo un investīciju fondu izmantošanā, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu (OV L 130, 24.4.2020., 1. lpp.).

⁷ Valdības neto primāros izdevumus veido kopējie valdības izdevumi, izņemot procentu izdevumus, izdevumus saistībā ar Savienības programmām, kas ir pilnībā izlīdzināti ar ienākumiem no Savienības fondiem, un nediskrecionāras izmaiņas saistībā ar bezdarbnieku pabalstu izdevumiem. Valsts finansētā bruto pamatkapitāla veidošanas līmenis ir izlīdzināts četru gadu laikposmā. Ir ierēķināti diskrecionārie ieņēmumu pasākumi vai tiesību aktos paredzētie ieņēmumu palielinājumi. Vienreizēji pasākumi gan ieņēmumu, gan izdevumu daļā ir atskaitīti.

palielināsies līdz 61,2 %. Makroekonomikas un fiskālo perspektīvu ietekmē liela nenoteiktība saistībā ar Covid-19 pandēmiju.

- (14) Reaģējot uz Covid-19 pandēmiju un īstenojot saskaņotu Savienības pieeju, Slovākija ir noteikusi budžeta pasākumus, lai palielinātu veselības aprūpes sistēmas kapacitāti, ierobežotu pandēmiju un sniegtu atbalstu vissmagāk skartajām personām un nozarēm. Saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu minētie budžeta pasākumi sasniedz 2,6 % no IKP. Pasākumi ietver algu kompensāciju darbiniekiem, subsīdijas pašnodarbinātām personām, slimības un aprūpes shēmas un medicīnas preču iegādi saistībā ar Covid-19 pandēmiju. Turklāt Slovākija ir paziņojusi par pasākumiem, kas palīdzēs atbalstīt uzņēmumu likviditāti, neradot tiešu ietekmi uz budžetu, un kas saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmas aplēsēm veido 3 % no IKP. Minētie pasākumi ietver nodokļu atlikšanu ienākuma nodokļiem un sociālajām iemaksām, kad ieņēmumi samazinājušies par vairāk nekā 40 % (1,4 % no IKP), un aizdevumu garantijas (1,6 % no IKP). Kopumā Slovākijas veiktie pasākumi atbilst pamatnostādnēm, kas sniegtas Komisijas paziņojumā par koordinētu ekonomisko reakciju uz Covid-19 uzliesmojumu. Minēto pasākumu pilnīga īstenošana, kam sekotu fiskālās politikas pārorientēšana uz piesardzīga vidēja termiņa fiskālā stāvokļa sasniegšanu, kad to ļaus ekonomikas apstākļi, palīdzēs saglabāt fiskālo stabilitāti vidējā termiņā.
- (15) Pamatojoties uz Komisijas 2020. gada pavasara prognozi ar nemainīgas politikas pieņēmumu, tiek prognozēta Slovākijas vispārējās valdības balance -8,5 % apmērā no IKP 2020. gadā un -4,2 % apmērā no IKP 2021. gadā. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2020. un 2021. gadā joprojām nepārsniegs 60 %.
- (16) Komisija 2020. gada 20. maijā nāca klajā ar ziņojumu, kas sagatavots saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu, jo Slovākija 2020. gadā plānoja pārkāpt deficīta robežvērtību, kas ir 3 % no IKP. Kopumā analīze liecina, ka Līgumā un Regulā (EK) Nr. 1467/1997 definētais deficīta kritērijs nav izpildīts.
- (17) Pēc Covid-19 uzliesmojuma Slovākija ir veikusi ātrus un vēl nepieredzētus pasākumus, lai apturētu un novērstu vīrusa tālāku izplatīšanos. Pēc pirmā gadījuma reģistrēšanas 2020. gada 6. martā tā 2020. gada 12. martā izsludināja ārkārtas stāvokli un ieviesa stingrus sociālās distancēšanās, karantīnas un sanitāros noteikumus, kā arī ceļošanas ierobežojumus. Veikali un ražošana svarīgās ekonomikas nozarēs tika slēgti uz vairākām nedēļām, līdz valdība no 2020. gada aprīļa beigām sāka pakāpeniski samazināt ierobežojumus. Rezultātā sagaidāms, ka Slovākijas ekonomika 2020. gadā piedzīvos dziļu recesiju, jo cieš privātais patēriņš, investīcijas un tirdzniecība. Tiek prognozēts, ka 2020. gadā tā strauji saruks par 6,7 %, un paredzams, ka bezdarba līmenis 2020. gadā sasniegs 8,8 %, salīdzinot ar 5,8 % 2019. gadā. Slovākija ir reaģējusi ar vairākiem pasākumu kopumiem, lai mazinātu krīzes negatīvās sekas, tajā skaitā pārdalot 1,2 miljardus EUR no neizmantotajiem kohēzijas politikas līdzekļiem. Pasākumi ietver saīsināta darbalaika shēmas ar algu kompensāciju, atbalstu darbinieku ienākumiem, izmantojot slimības un aprūpes pabalstus, un subsīdiu piešķiršanu pašnodarbinātām personām, lai kompensētu viņu zaudētos ienākumus. Turpmāki pasākumi, lai atbalstītu uzņēmumu un pašnodarbināto personu likviditāti, ietver banku aizdevumus, nodokļu atlikšanu un sociālās apdrošināšanas iemaksu atlikšanu, kā arī banku garantiju un labvēlīgu procentu shēmu nodrošināšanu. Aizdevumu shēma maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), kuras sākotnējais piešķirums ir 38 miljoni EUR, tiks palielināta par 330 miljoniem EUR no neizmantotajiem Savienības līdzekļiem un valsts shēmas 500 miljonu EUR apmērā. Citi pasākumi ietver nodokļu

revīziju un pienākumu pārtraukšanu attiecībā uz nodokļu avansa maksājumiem, īres maksas atlikšanu uzņēmumiem un privātpersonām.

- (18) Covid-19 pandēmija ir palielinājusi nozīmi Slovērijai turpināt risināt strukturālas problēmas tās veselības aprūpes sistēmā. Lai palielinātu tās noturību, mazinātu veselības aprūpes darbaspēka trūkumu un nodrošinātu atbilstīgu apgādi ar kritiski svarīgiem medicīnas produktiem un infrastruktūru, ir vajadzīgas papildu investīcijas. Līdztekus centieniem nākotnē nodrošināt pienācīgu veselības aprūpes darbinieku piedāvājumu efektīva politika varētu samazināt ģeogrāfiskās atšķirības ārstu pieejamībā un nodrošināt aprūpes pieejamību visiem iedzīvotājiem. Slimnīcu tīkla modernizācija un valsts slimnīcu strukturālā nepietiekamā finansējuma novēršana ir būtiska, lai uzlabotu veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti un izmaksu efektivitāti. Ir jāpastiprina primārās aprūpes nodrošināšana, lai samazinātu spiedienu uz slimnīcām un uzlabotu hronisko slimību pārvaldību, kā arī jāuzlabo koordinācija starp dažādiem aprūpes līmeņiem un veidiem. Īpašas bažas rada nepietiekama piekļuve kvalitatīvai un izmaksu ziņā pieejamai ilgtermiņa aprūpei, ko izraisa vispārējs nepietiekams finansējums kopienas un mājās sniegtiem aprūpes pakalpojumiem, sadrumstalota pārvaldība un sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu sistēmiskas koordinācijas trūkums.
- (19) Covid-19 krīze ir atklājusi jau pastāvošās sociālās problēmas Slovērijā. Tā ir radījusi steidzamu vajadzību ciešā sadarbībā ar sociālajiem partneriem nodrošināt pienācīgu ienākumu aizstāšanu darba ņēmējiem. Lai mazinātu krīzes ietekmi uz nodarbinātību, ar Savienības līdzekļu ieguldījumu ir aktivizētas saīsināta darbalaika shēmas. Saskaņā ar Komisijas prognozi paredzams, ka bezdarbs 2020. gadā pieaugs līdz 8,8 % un 2021. gadā samazināsies līdz 7,1 %. Lai gan bezdarbnieka pabalstu sistēma 2018. gadā nedaudz pavājinājās, Slovērijā to raksturo stingras atbilstības prasības, salīdzinoši īss pabalstu termiņš (parasti seši mēneši ar nelieliem pagarinājumiem krīzes laikā) un zemi ienākumu aizvietošanas rādītāji saņēmējiem. Dažas grupas ir īpaši neaizsargātas pret krīzi, un tām var būt ierobežota piekļuve sociālās aizsardzības un aprūpes pakalpojumiem, tajā skaitā marginalizētās romu kopienas, kurām bieži vien nav pieejami pamatpakalpojumi, vecāka gadagājuma cilvēki un mazkvalificēti darbinieki.
- (20) Krīze ir palielinājusi nepieciešamību attīstīt iedzīvotāju digitālās prasmes, tajā skaitā skolotāju prasmes, kā arī nepieciešamību paplašināt platjoslas savienojamību, jo daudziem skolēniem joprojām nav pieslēguma internetam vai nav citu priekšnosacījumu, lai mācītos mājās, jo īpaši marginalizētās romu kopienās. Joprojām pastāv problēmas saistībā ar vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai, jo pamatprasmju līmeni un skolēnu vispārējo sniegumu būtiski ietekmē viņu sociālekonomiskais stāvoklis. Ir izteiktas rezultātu atšķirības starp skolām un reģioniem, par ko liecina arī to personu lielais skaits, kuras priekšlaicīgi pamet izglītību un apmācību, jo īpaši Slovērijas austrumu daļā. Skolotāja profesijas pievilcība un skolotāju sākotnējās izglītības kvalitāte joprojām ir zema. Turklāt bērnu, jo īpaši bērnu, kas jaunāki par trim gadiem, uzņemšanas rādītājs agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē ir zemākais ES, un tas vēl vairāk negatīvi ietekmē izglītības rezultātus.
- (21) Covid-19 krīze ir padarījusi ātru likviditātes atbalsta piešķiršanu uzņēmumiem par Slovērijas steidzamu prioritāti, izmantojot mērķorientētus aizdevumus un garantijas, īpašu uzmanību pievēršot MVU, izmantojot jauno elastību, ko sniedz valsts atbalsta pagaidu shēma, lai atbalstītu ekonomiku un pārdalītu kohēzijas politikas līdzekļus. Atbilstošas riska garantijas apvienojumā ar zemām procentu likmēm un ilgiem termiņiem var palīdzēt nodrošināt, ka starpnieki ātri izsniedz aizdevumus un

uzņēmumi tos izmanto. Izstrādājot un īstenojot šos pasākumus, ir jāņem vērā banku nozares noturība. Atļaujot atlikt nodokļu maksājumus un sociālās iemaksas, var vēl vairāk atvieglot īstermiņa likviditātes ierobežojumus MVU un pašnodarbinātām personām. Cīņa pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu saistību izpildes uzlabošana joprojām ir Slovērijas prioritātes vidējā termiņā kā līdzeklis, lai nodrošinātu publisko finanšu stabilitāti un veicinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus, atvieglojot ekonomikas atveseļošanu. Lai nodrošinātu dzīvotspējīgus naudas plūsmas atlikumus MVU, ir svarīgi, lai visu līmeņu publiskajām iestādēm un uzņēmumiem tiktu doti norādījumi paātrināt rēķinu apmaksu saviem piegādātājiem.

- (22) Labvēlīgas uzņēmējdarbības vides veicināšana un sabiedrisko pakalpojumu kvalitātes uzlabošana ir būtiskas, lai nodrošinātu atveseļošanu un radītu investīcijām labvēlīgāku vidi. Lai nodrošinātu atveseļošanas pasākumu efektivitāti, ir svarīgi samazināt nevajadzīgu administratīvo slogu un vienkāršot procedūras, tajā skaitā efektīvi izmantojot “vienotus kontaktpunktus” uzņēmumiem. Slovērijas publisko iestāžu un administrācijas vispārējā efektivitāte joprojām ir zema. To var uzlabot ar turpmāku digitalizāciju, labāku digitālās infrastruktūras un programmatūras izstrādes koordināciju un plānošanu. Turpmāki reformu centieni varētu uzlabot politikas veidošanas un noteikumu izstrādes koordināciju un nodrošināt civildienesta un cilvēkresursu pārvaldības augstu sniegumu. Lai stiprinātu ekonomikas noturību, Slovērija gūtu labumu no uzņēmumu, jo īpaši MVU, inovācijas spējas palielināšanas, novēršot pētniecības un inovācijas ekosistēmas sadrumstaloto pārvaldību. Labāka sadarbība starp uzņēmumiem, pētniecību, akadēmiskajām aprindām un publisko sektoru var atbalstīt zināšanu un prasmju apmaiņu un palīdzēt uzņēmumiem ieviest jauninājumus un attīstīt jaunas darba un ražošanas spējas.
- (23) Lai veicinātu ekonomikas atveseļošanu, būs svarīgi pastiecināt realizēšanai sagatavotu publisko investīciju projektu īstenošanu un veicināt privātās investīcijas, tajā skaitā veicot attiecīgas reformas. Lai mazāk attīstītie reģioni varētu novērst atpalcību un kļūt vairāk uz zināšanām balstīti, konkurētspējīgāki un produktīvāki, Slovērijā būs vajadzīgas lielākas stratēģiskās investīcijas, jo īpaši, lai attīstītu infrastruktūru, tajā skaitā digitālos un citus svarīgākos pakalpojumus, un uzlabotu transporta tīklus. Covid-19 uzliesmojums ir atklājis iepriekš pastāvošos digitālās infrastruktūras trūkumus. Platjoslas pārklājuma un ātruma palielināšana ļaus nodrošināt vienlīdzīgāku un labāku piekļuvi internetam. Slovērijas izglītības sistēmu un darba tirgu varētu uzlabot, cenšoties sniegt iedzīvotājiem labākas prasmes mainīgai ekonomikai un sabiedrībai, tajā skaitā izmantojot mūžizglītību, ciešāku sadarbību starp uzņēmumiem un izglītību visos līmeņos un labāk sasaistot apmācības un pārkvalifikācijas programmas ar pašreizējām un turpmākajām darba tirgus vajadzībām.
- (24) Ekonomikas izaugsmes atjaunošanai turpmākajos gados būs vajadzīgi politikas centieni un mērķorientētas investīcijas, lai Slovērija varētu izmantot iespējas izveidot ilgtspējīgāku ekonomiku ar augstāku pievienoto vērtību. Īstenojot šos centienus, būtu jāņem vērā reģionālās atšķirības. Slovērijas nacionālajā enerģētikas un klimata plānā apzinātās prioritārās jomas papildu centieniem ietver rūpniecības energointensitātes samazināšanu, atbalstu energoefektivitātes risinājumiem, jo īpaši mājāsaimniecībām, un investīcijas atjaunojamos energoresursos. Labvēlīgāka normatīvā vide varētu palīdzēt palielināt atjaunojamo energoresursu īpatsvaru energoapgādē. Slovērija gūtu labumu no tā, ka tiktu paātrināta *Horná Nitra* pārveides rīcības plāna īstenošana, līdzekļi novirzīti risinājumiem visam reģionam un izmantota iespēja paātrināt ogļu izmantošanas pārtraukšanu. Cietā kurināmā sadedzināšanas un transporta emisiju pieauguma radītā gaisa piesārņojuma samazināšana, atkritumu apsaimniekošanas

sistēmas uzlabošana ar inovatīviem savākšanas un pārstrādes risinājumiem, dzeramā ūdens un kanalizācijas tīklu izveides pabeigšana, lai risinātu sanitārās problēmas, viedo tīklu projektu atbalstīšana un rūpniecības virzīšana uz klimatneitrālu un aprites ekonomiku var palīdzēt Slovērijai virzīties uz ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi. Taisnīgas pārkārtošanās fonda līdzekļu 2021.–2027. gada plānojums varētu palīdzēt Slovērijai risināt dažas no problēmām, ko rada pāreja uz klimatneitrālu ekonomiku, īpaši teritorijās, kas ietvertas ziņojuma par valsti D pielikumā⁸. Tas ļautu Slovērijai optimāli izmantot minēto fondu.

- (25) Jaunas tendences starptautiskajā organizētajā noziedzībā, tajā skaitā juridisko personu ļaunprātīga izmantošana nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai, liek Slovērijai modernizēt savu regulējumu cīņai pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, lai novērstu un apkarotu ekonomiskos noziegumus. Izpratne par pakļautību riskam joprojām ir neliela, neraugoties uz vērienīgiem valdības plāniem stiprināt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanu, izmeklēšanu un kriminālvajāšanu. Ierobežoti cilvēkresursi un apmācība kavē uzņēmumu dibināšanā iesaistīto profesionāļu efektīvu uzraudzību. Pasākumi, kas veikti saskaņā ar valdības rīcības plānu, vēl nav nodrošinājuši instrumentus, lai efektīvi konstatētu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas nodarījumus, veiktu kriminālvajāšanu un konfiscētu aktīvus.
- (26) Šie ieteikumi pievēršas pandēmijas sociālekonomiskās ietekmes novēršanai un ekonomikas atveseļošanas veicināšanai, taču Slovērijai 2019. gadā adresētie ieteikumi, ko Padome pieņēma 2019. gada 9. jūlijā, attiecas arī uz reformām, kuras ir būtiskas, lai risinātu strukturālās problēmas vidējā līdz ilgākā termiņā. Šie ieteikumi nav zaudējuši aktualitāti un arī turpmāk tiks pārraudzīti visā nākamā gada Eiropas pusgada ciklā. Tas attiecas arī uz ieteikumiem, kas skar ar investīcijām saistīto ekonomikas politiku. Minētie ieteikumi būtu jāņem vērā kohēzijas politikas finansējuma stratēģiskajā plānošanā pēc 2020. gada, t. sk. pašreizējās krīzes ietekmes mazināšanas pasākumos un izejas stratēģijās.
- (27) Slovērijai būtu jāturpina strādāt pie apņemšanās novērst konkrētas bažas saistībā ar tās tiesu sistēmas vispārējo integritāti, jo tās varētu mazināt uzticēšanos tās efektīvai darbībai. Panākumi korupcijas apkarošanas reformu īstenošanā Slovērijā joprojām ir ierobežoti. Vēl nav pabeigtas vairākas ar novēršanu saistītas reformas vai to īstenošana, tajā skaitā noteikumi par lobēšanu, dāvanām, amatu nesavienojamību un kontaktiem ar trešām personām lēmumu pieņemšanā un trauksmes cēlēju aizsardzību. Lai gan kriminālstatistika svārstās, izmeklējamā augsta līmeņa korupcijas lietu skaits joprojām ir neliels, savukārt centieni piemērot sankcijas juridiskām personām liecina par zināmu ietekmi.
- (28) Eiropas pusgads nodrošina satvaru pastāvīgai ekonomikas un nodarbinātības politikas koordinēšanai Savienībā un tādējādi var veicināt ekonomikas ilgtspēju. Dalībvalstis savās 2020. gada valsts reformu programmās ir izvērtējušas progresu saistībā ar ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) īstenošanu. Nodrošinot tālāk sniegto ieteikumu pilnīgu īstenošanu, Slovērija sekmēs progresu IAM sasniegšanā un kopīgus pūliņus konkurētspējīgas ilgtspējas nodrošināšanai Savienībā.
- (29) Cieša valstu ekonomikas koordinācija ekonomiskajā un monetārajā savienībā ir būtiska, lai strauji atgūtos no Covid-19 ekonomiskās ietekmes. Slovērijai kā dalībvalstij, kuras valūta ir euro, ņemot vērā Eurogrupas politiskās norādes, būtu jānodrošina, ka tās politika joprojām atbilst ieteikumiem eurozonai un tiek koordinēta ar pārējo eurozonas dalībvalstu politiku.

⁸

SWD(2020) 524 final.

- (30) Komisija 2020. gada Eiropas pusgada ietvaros ir veikusi Slovākijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2020. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2020. gada stabilitātes programmu un 2020. gada valsts reformu programmu un to, kā īstenoti Slovākijai iepriekšējos gados adresētie ieteikumi. Izvērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas nodrošināšanā Slovākijā, bet arī to atbilstību Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.
- (31) Ņemot vērā minēto novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2020. gada stabilitātes programmu, un tās atzinums⁹ ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Slovākijai 2020. un 2021. gadā rīkoties šādi.

1. Ievērojot vispārējo izņēmuma klauzulu, veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai efektīvi risinātu pandēmijas situāciju, stiprinātu ekonomiku un atbalstītu turpmāko atveseļošanu. Kad to pieļaus ekonomiskie apstākļi, īstenot fiskālo politiku, kas ļaus panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošinās parāda atmaksājamību, veicinot investīcijas. Stiprināt veselības aprūpes sistēmas noturību tādās jomās kā veselības aprūpes darbaspēks, kritiski svarīgi medicīnas produkti un infrastruktūra. Uzlabot primārās aprūpes sniegšanu un koordināciju starp aprūpes veidiem.
2. Nodrošināt pienācīgu ienākumu aizstāšanu un nodrošināt visiem piekļuvi sociālajai aizsardzībai un pamatpakalpojumiem. Stiprināt digitālās prasmes. Nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai izglītībai.
3. Efektīvi īstenot pasākumus, lai nodrošinātu likviditāti maziem un vidējiem uzņēmumiem un pašnodarbinātām personām. Novērst digitālās infrastruktūras trūkumus. Pateidzināt tādu publisko investīciju projektu īstenošanu, kuri jau sagatavoti realizēšanai, un rosināt privātās investīcijas, lai sekmētu ekonomikas atveseļošanu. Koncentrēt investīcijas uz zaļo un digitālo pāreju, jo īpaši uz tīru un efektīvu enerģijas un resursu ražošanu un izmantošanu, ilgtspējīgu sabiedrisko transportu un atkritumu apsaimniekošanu.
4. Nodrošināt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas regulējuma efektīvu uzraudzību un izpildi. Nodrošināt labvēlīgu uzņēmējdarbības vidi un kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus, uzlabojot koordināciju un politikas veidošanu. Novērst bažas par integritāti tiesu sistēmā.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*

⁹ Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.